

Hadislerde Geçen Allah'ın İsimleri

Ebû Hûreyre(r.a.) rivayet etmiştir:

لِلّٰهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا مِائَةٌ اِلَّا وَاحِدًا اِلَّا يَحْفَظُهَا اَحَدٌ اِلَّا دَخَلَ
الْجَنَّةَ وَهُوَ وَتْرٌ يُحِبُّ الْوَتْرَ

“Allah'ın 99 ismi vardır. Yüzden bir eksik. Bu isimleri bir kimse ezberlerse (hıfz) cennete girer. O tektir, teki sever.”

(Buhârî, De'avât, 68, VII, 169)

إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

“Allah’ın 99 ismi vardır, yüzden bir eksik. Kim bunları sayarsa (ihsâ) cennete girer.” (Buhârî, Tevhîd, 12; Şurût, 18, ; Müslim, Zikir, 5, ; Nesâî, es-Sünenü’l-Kübrê, Nu’ût, 1,)

إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

“Allah’ın 99 ismi vardır. Kim bunları sayarsa (ihsâ) cennete girer.” (Tirmizî, De’avât, 83)

Tirmizî, bu rivayetinde 99 ismi zikretmiştir. Bu isimler şunlardır:

Allah, er-Rahmân, er-Rahîm, el-Melik, el-Kuddûs, es-Selâm, el-Mü’min, el-Müheymin, el-Azîz, el-Cebbâr, el-Mütekebbir, el-Hâlık, el-Bârî’, el-Musavvir, el-Gaffâr, el-Kahhâr, el-Vehhâb, er-Rezzâk, el-Fettâh, el-Alîm, el-Kâbid, el-Bâsıt, el-Hâfid, er-Râfî, el-Muiz, el-Müzill, el-Basîr, es-Semi’, el-Hakem, el-Adl, el-Lâtîf, el-Habîr, el-Halîm, el-Azîm, el-Gafûr, eş-Şekûr, el-Aliyy, el-Kebîr, el-Hafîz, el-Mukît, el-Hasîb, el-Celîl, el-Kerîm, er-Rakîb, el-Mücîb, el-Vâsi’, el-Hakîm, el-Vedûd, el-Mecîd, el-Bâis, eş-Şehîd, el-Hakk, el-Vekîl, el-Kaviyy, el-Metîn, el-Veliyy, el-Hamîd, el-Muhsî, el-Mübdî, el-Muîd, el-Muhyî, el-Mümît, el-Hayy, el-Kayyûm, el-Vâcid, el-Mâcid, el-Vâhid, es-Samed, el-Kâdir, el-Muktedir, el-Mukaddim, el-Muahhir, el-Evvel, el-Âhir, ez-Zâhir, el-Bâtın, el-Vâli, el-Müteâlî, el-Berr, et-Tevvâb, el-Müntakim, el-Afüvv, er-Raûf, Mâlikü’l-Mülk, Zül-Celâli ve’l-İkrâm, el-Muksit, el-Câmi’, el-Ganiyy, el-Muğni, el-Mâni’, ed-Dârr, en-Nâfi’, en-Nûr, el-Hâdi, el-Bedî’, el-Bâkî, el-Vâris, er-Reşîd, es-Sabûr.

el-Esmâü'l-Hüsnâ ile ilgili eser telif edenlerin hemen hepsi Tirmizî'nin bu rivayetini esas almışlardır. Müslümanlar arasında meşhur olan da bu rivayette geçen isimlerdir.

Tirmizî'nin rivayetinde bulunduğu hâlde, isim kipiyle Kur'ân'da bulunmayan isimler şunlardır:

el-Adl (*âdil, insafli, her şeyi yerli yerinde yapan, her şeyi hak ve doğru olan*)

el-Bâki (*sonlu ve ölümlü olmayan, varlığı sürekli olan, ebedî*)

el-Bâsıt (*dilediğine rızkı bol veren*)

ed-Dârr (*zarar veren şeyleri yaratan âsileri cezalandıran*)

el-Kâbid, (*dilediğine rızkı daraltan, ölüm zamanı gelenlerin ruhlarını kabzedemeyen*)

el-Hâfid (*şan, şeref ve itibar bakımından kâfirleri alçaltan, değersiz yapan, cezalandıran*)

el-Mâcid (*çok şerefli, çok itibarlı olan*)

el-Mâni' (*istediği şeye engel olan, koruyan, kurtaran, yardım eden*)

el-Mu'izz (*izzet ve şeref, güç ve kuvvet, itibar ve şeref veren, aziz yapan*)

el-Muhsî (*insanların bütün yaptıklarını, olup biten her şeyi bilen ve koruyan*)

el-Mukaddim (*önce olan, öne alan*)

el-Muğnî (insanlara mal mülk veren, onları zengin yapan, cömert, nimet sahibi)

el-Mu'îd (ölümlerinden sonra da tekrar diriltecek ve hayatlarını iade edecek olan)

el-Muksıt (hak ve adaletle hükmeden, mazlumun hakkını zalimden adaletle alan demektir)

el-Mübdi' (varlıkları ilk defa yaratan)

el-Mümît (varlıkların hayatlarına son veren, canlarını alan)

el-Müteahhır (sonraya bırakan)

el-Müzill (boyun eğdiren, zelil eden, alçaltan)

en-Nâfi' (faydalı şeyleri yaratan, bütün yaratıklara faydası olan)

er-Raşîd (her işinde isabetli olan, doğru yolu en iyi gösteren)

es-Sabûr (çok sabırlı)

el-Vâcid (zengin, hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin sahibi, her şeye gücü yeten)

İbn Mâce'nin rivayetinde olup Tirmizî'nin rivayetinde olmayan isimler şunlardır:

el-Ahad (bir, tek, yegâne)

el-Bârr (iyilik eden, çok lütufkâr, çok merhametli, çok şefkatli)

el-Burhân (*delil sahibi, kullarına delil gösteren, varlığına her şey delalet eden*)

el-Cemîl (*zâtı, isim, sıfat, söz, fiil ve hükümleri iyi, güzel, iyilik ve ihsan sahibi*)

ed-Dâim (*ölümsüz, varlığı sürekli olan, bâkî ve dâim*)

el-Ebed (*ölümsüz, varlığı sürekli, bâkî ve dâim*)

el-Fâtır (*yaratan, icat eden, yoktan var eden*)

el-Hâfız (*koruyup gözetten*)

el-Kâfi (*kullarına yardım eden, yol gösteren, yaptıklarını bilen, gören, haberdar olan ve hesaba çeken*)

el-Kâhir (*galip olan, zelil eden, güçlü, her şeyi kuşatan, yaratıklarını dilediği gibi yöneten*)

el-Kâim (*varlıkları görüp gözetten, koruyan, yöneten*)

el-Karîb (*af, mağfireti, rahmeti, bilmesi, görmesi ve duyması itibariyle kullarına yakın olan*)

el-Mu'tî (*nimet veren, ihsanda bulunan*)

el-Mübîn (*varlığı aşikâr olan, hakkı izhar eden, gerçeği beyan eden*)

el-Mü'in (*kullarına yardım eden*)

er-Râsid (*doğru yolu gösteren, her işi isabetli olan*)

er-Rabb (*varlıkları yaratıp yetiştiren, terbiye eden, eğiten, yetiştiren, her şeye nizamını, güzelliğini ve yeteneklerini veren, her şeyin maliki ve sahibi*)

es-Sâdık (söz, iş, vaat ve vâidinde doğru olan, her sözü-nü ve vaadini yerine getiren)

es-Sâmi' (sözlerin açığını da gizlisini de işiten)

es-Sedîd (her işinde doğru, âdil ve doğru sözlü olan)

et-Tâmm (zat, isim, sıfat ve fiilleri, eksiksiz, kusursuz ve mükemmel olan, acziyet ve zafiyeti olmayan)

el-Vâkî (yaratıklarını tehlikelerden koruyan)

el-Vitr (ilâh, yaratıcı ve mabud olmada eşi ve benzeri bulunmayan, tek olan)

Zü'l-kuvâ (güç, kuvvet sahibi)

Hadislerde geçen "99" rakamı, Allah'ın isimlerinin sayısını değil çokluğunu ifade eder. Allah'ın güzel isimleri bir sayı ile sınırlı değildir. (Abdullah bin Salih, s.132)

İmam Nevevî; "İslâm bilginleri bu hadislerdeki sayının Allah'ın isimleri için hasr (sayısal sınırlama) ifade etmediği, hadisin bu isimlerin dışında Allah'ın isimlerinin olmadığı anlamına gelmediği konusunda ittifak ettiklerini, hadisin maksadının bu isimleri sayanların cennete gireceklerini bildirmek olduğunu" söylemiştir. (Nevevî, *Şerhu Sahih-i Müslim*, XVII, 5)

Hadislerde geçen "saymak (ihşâ)" ve "ezberlemek (hıfz)" kelimeleri ile maksat; Allah'ı güzel isimleriyle tanımak, O'na O'nun istediği şekilde iman, ibadet ve itaat etmektir. (Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfât*, I, 30) Yoksa bu isimleri anlamadan ezberlemek ve tekrarlamak değildir. Meselâ bir insan yaptığı bir işte Allah'ın kendisini gördüğünü, yaptıklarını bildiğini,

ameline göre ödül veya ceza vereceğini düşünmesi ve ona göre hareket etmesi Allah'ın isimlerini hıfz ve ihsâ'dır.

“Esmâ-i hüsnâ” ile ilgili rivayetlerin dışında da özellikle dua ile ilgili hadislerde Allah'ın güzel isimleri geçmektedir. Burada şu örnekleri verebiliriz:

Ekber أكبر ; zatı ve isimleri, sıfat ve filleri, şanı ve şerefi, nimet ve ihsanı en yüce, en ulu (Müslim, Tahâre, 17; Tirmizî, De'avât, 25)

el-Fâtın الفاتن ; deneyen, imtihan eden (Mâlik, Kader, 5)

el-Ferd الفرد ; tek, kadîm, ezeli, ebedî ve bâkî olan (Beyhâkî, I, 161)

el-Hayî الحى ; edep ve hayâ sahibi, çirkinliği bulunmayan, bağış, ihsan ve nimeti terk etmeyen (Ebû Dâvud, Hammam, 2; İbn Mâce, Dua, 13; Nesâî, Gusl, 7)

Hâzimü'l-Ahzâb ; هازم الأحزاب güçlü orduları ve toplumları bozguna uğratan, yenen (Müslim, Cihâd, 20, III, 1363)

el-Kâdî القاضى ; hakla hükmeden (Beyhâkî, el-Esmâ ve's-Sıfât, s. 111)

el-Muhsin المحسن ; yaptığı şeyleri iyi, güzel, sağlam ve kaliteli yapan, insanlara ikram (Süyûtî, No: 1817. I, 215)

Mücriye's-Sehâb مجرى السحاب ; bulutları hareket ettiren (Müslim, Cihad, 20)

el-Mükevvin المكو ; ebedî olarak vâir olan (Ahmed, II, 539; Buhârî, Tevhid, 26)

Münzilü'l-Kitab منزل الكتاب ; Kitabı indiren (Müslim, Cihâd, 20-21)

el-Müsa'ır المسعر ; ürünleri azaltıp çoğaltan, kıtlaştırıp bollaştıran (Tirmizî, Büyü', 73; Ebû Davud, Büyü', 51)

en-**Nazif** النظيف ; sözleri, işleri ve hükümleri temiz, iyi ve güzel olan (Tirmizî, Edeb, 41)

er-**Refik** الرفيق ; yumuşak davranışlı, merhametli (Müslim, Selâm, 15; Buhârî, Edeb, 35; Ebû Davud, Edeb, 15)

es-**Sâil** السائل ; insanları ahirette sorgulayan, hesaba çeken (Müslim, İmâre, 45; Buhârî, Enbiya, 50)

es-**Sâni**' الصانع ; varlıkları, iyi, güzel, sağlam ve muhkem yapan, fâil, halik, musavvir (Müslim, Zikr, 9)

es-**Setîr** الستير ; kullarının ayıp ve kusurlarını örten (Nesâî, Gusl, 7; Ebû Davud, Hammam, 2; Ahmed, IV, 224)

es-**Seyyid** السيد ; en şerefli, en yüce, kâinatın sahibi, maliki ve yöneticisi (Ahmed, IV, 24; Beyhâkî, *el-Esmâ ve's-Sıfât*, I, 54)

es-**Sübbüh** السبوح ; her türlü kötülük, eksiklik, acizlik ve noksanlıklardan uzak olan (Müslim, Salât, 223; Ebû Davud, Salât, 17; Nesâî, Sünen, Tatbik, 11; Ahmed, V, 35, 99, 115, 148)

eş-**Şâfi**' الشافع ; maddî ve manevî hastalıklara şifa veren, sıkıntıları gideren (Buhârî, Merda, 20, Tıb, 40; Müslim, Selâm, 46-48)

et-**Tabîb** الطبيب ; işleri en iyi yapan, bir şeyi en iyi bilen, mahir, hükmeden, karar veren, maddî ve manevî dertlere deva veren, şâfi (Ebû Davud, Tereccül, 18, No: 4207)

et-**Tayyib** الطيب ; söz, iş ve hükümleri iyi, güzel ve faydalı olan, eksiklik ve noksanlardan münezze olan (Tirmizî, Edeb, 41; Müslim, Zekât, 65)

Allah'ın isimleri zikredilerek yapılan dualar kabule şayandır. Hem Kur'ân, hem de hadislerdeki dua örneklerinde dua öncesinde veya sonrasında Allah'ın güzel isimleri belirtilmiştir.